

ANIMATOR

Nr 1 (33) 2003 biuletyn POLUNIMA

Barwy świata baśni

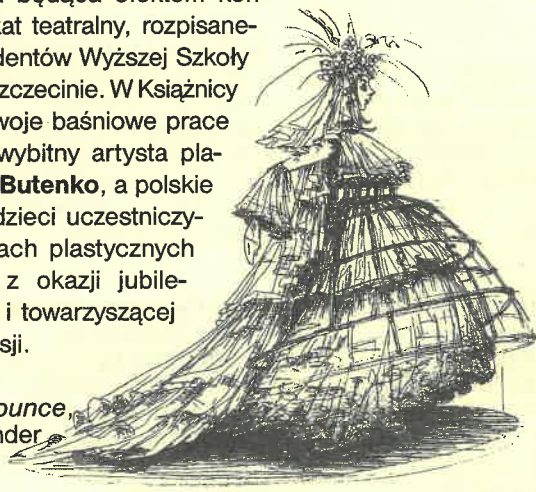
Szczecińska Pleciuga swój jubileusz 50-lecia święci przez cały 2003 rok. Istotnym i trzeba przyznać nietypowym w naszej teatralnej praktyce punktem obchodów była międzynarodowa sesja naukowa **Barwy świata baśni – od braci Grimm do szczecińskiego teatru lalek**. Odbyła się na przełomie lutego i marca (28.02-1.03.2003), a zorganizowano ją przy współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim. Komisarzami przedsięwzięcia były: Anna Garlicka (z-ca dyrektora Pleciugi) i dr Urszula Chęcińska z Uniwersytetu Szczecińskiego.

Konferencja, w której uczestniczyli naukowcy z Wrocławia, Gdańska, Krakowa, Szczecina, Poznania, Warszawy, Gorzowa oraz Rostoku i Pasewalku (Niemcy) miała charakter interdyscyplinarny. Wzięli w niej udział literaturoznawcy, językoznawcy, pedagodzy, pisarze, teatrologi i reżyserzy teatralni, którym bliska jest idea baśniowości w literaturze, kulturze i sztuce. Prezentowane referaty dotyczyły baśni jako problemu genologicznego i pedagogicznego, mówiły o wartościach i symbolach baśni, ich psychoterapeutycznych znaczeniach, roli baśniowych barw w językowej kreacji świata i o współczesnych narracjach „baśnią podszytych” obecnych w literaturze i świecie gier komputerowych.

Druga część sesji miała charakter teatralny, a jej najważniejszym elementem była premiera **Baśni o Roszpuncce** Marka Maja (wg braci Grimm) w reżyserii Dariusza Kamińskiego, ze scenografią Aleksandra Maksymiaka i muzyki Janusza Stalmierskiego.

Sesji towarzyszyły m.in. weekendowe warsztaty dla nauczycieli **Bajka i metafora w wychowaniu** zorganizowane przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli DYS...KURS oraz wystawa będąca efektem konkursu na plakat teatralny, rozpisanego wśród studentów Wyższej Szkoły Użytkowej w Szczecinie. W Książnicy Pomorskiej swoje baśniowe prace prezentował wybitny artysta plastyk **Bohdan Butenko**, a polskie i niemieckie dzieci uczestniczyły w konkursach plastycznych ogłoszonych z okazji jubileuszu Pleciugi i towarzyszącej obchodom sesji.

Baśń o Roszpuncce, scen. Aleksander Maksymiak

Lalkarze honorowani

■ **Adam Kilian** został laureatem Nagrody Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego za twórczość i działalność artystyczną dla dzieci i młodzieży. Uroczystość wręczenia nagrody odbyła się 19 lutego w Pałacu Prezydenckim, a wśród 10 nominowanych przez Kapitułę znalazła się także krakowska Grotteska.

■ **Aleksander A. Łabiniec**, scenograf i reżyser, otrzymał przyznany przez Prezydenta RP Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.

Dzień Lalkarstwa World Puppetry Day

Decyzją UNIMA 21 marca został ustanowiony Światowym Dniem Lalkarstwa. Stało się tak podczas Kongresu UNIMA w Magdeburgu (2000), a pomysłodawcą święta był **Djavad Zolfagori**, występujący w imieniu Narodowego Centrum UNIMA z Iranu. **Dadi Pudumjee** wiceprezydent UNIMA i prezydent Komisji Azja-Pacyfik zaproponował, by nasze święto obchodzone było 21 marca i w czasie spotkania w Atlancie zaprosił zebranych do New Dehli, gdzie po raz pierwszy celebrowany będzie Światowy Dzień Lalkarstwa.

Prezydent UNIMA Margareta Niculescu, zachęca wszystkich do świętowania tego wyjątkowego dnia: *Ten dzień jest okazją, aby zwrócić uwagę międzynarodowej społeczności artystycznej, wszystkich rodzajów instytucji i całej opinii publicznej na lalkę i na jej twórcze możliwości.*

PREMIERY • PREMIERY • PREMIERY

w styczniu

Teatr Lalki i Aktora Ateneum, Katowice:

Kalinowy Dwór – Andrzej Żak, Jarosław Czypczar.
Reż. i choreogr. Henryk Konwiński, scen. Urszula Kubicz-Fik, muz. Stanisław Moniuszko.
Premiera 12 stycznia.

Teatr Lalki i Aktora Kubuś, Kielce: Samobajka

– Małgorzata Kamińska-Sobczyk.
Reż. Małgorzata Kamińska-Sobczyk, scen. Andrzej Szulc, muz. Jacek Stachurski.
Premiera 11 stycznia.

Teatr Pleciuga, Szczecin:

Dramat niemożliwy
– Louis Lemerrier de Neuville.
Reż. Krzysztof Zemło, scen. Ewa Kuźmicka, muz. Robert Łuczak.
Premiera 24 stycznia.

Teatr Lalki i Aktora, Wałbrzych:

Ali Baba i rozbójnicy
– Włodzimierz Masłow.
Reż. Dariusz Rosanowski, scen. Przemysław Karwowski, muz. Bogdan Szczepański.
Premiera 11 stycznia.

w lutym

Teatr Groteska, Kraków:

Czerwony Kapturek – Jan Brzechwa.
Reż. Waldemar Wolański, scen. Joanna Hrk, muz. Bogdan Dowlasz, choreogr. Kazimierz Knol.
Premiera 9 lutego.

Teatr im. H.Ch. Andersena, Lublin:

Dzielny ołowiany żołnierz
– Henryk Lotar wg Andersena.
Reż. Włodzimierz Fełenczak, scen. Mikołaj Malesza, muz. Bartłomiej Gliniak.
Premiera 22 lutego.

Teatr Maska, Rzeszów:

Malutka Czarownica
– Otfried Preussler.
Reż. Maciej K. Tondera, scen. Elżbieta Oyrzanowska, muz. Piotr Furtas.
Premiera 22 lutego.

Teatr Lalek Tęcza, Słupsk:

Malutka Czarownica
– Otfried Preussler.
Reż. Irena Dragan, scen. Urszula Kubicz-Fik, muz. Teresa Ostaszewska.
Premiera 1 lutego.

w marcu

Białostocki Teatr Lalek, Bałystok:

Krótki kurs poezji dziecięcej na przykładzie twórczości Juliana Tuwima.
Scenariusz i reż. Wojciech Szlachowski, scen. Andrzej Dworakowski, muz. Krzysztof Dzierma, aranżacje Hadrian Filip Tabęcki.
Premiera 21 marca.

Teatr Lalek Baniałuka, Bielsko-Biała:

W osiemdziesiąt dni dookoła świata – Juliusz Verne, adaptacja Pavel Kohout. Reż. Janusz Klimsza, scen. Tomasz Volkmer, muz. Zbigniew Siwek.
Premiera 9 marca.

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:

Zwierzęta Doktora Dolittle
– wg Hugh'a Loftinga. Adaptacja i reż. Jerzy Bielunas, scen. Elżbieta Terlikowska, muz. Tomasz Łuc.
Premiera 8 marca.

Teatr Miniatura, Gdańsk:

Pipi Langstrum – Astrid Lindgren.
Adaptacja i reż. Zdzisław Jaskuła, scen. Ewa Żylińska-Koszałkowska, muz. Andrzej Głowiński, choreogr. Tomasz Dajewski.
Premiera 16 marca.

Teatr Lalki i Aktora Kubuś, Kielce:

Panienczka z pudełeczka i Przygoda Króla Jegomości
– Jan Brzechwa. Reż. Ewa Gedrojc, scen. Elżbieta Terlikowska, muz. Agim Dželiliji.
Premiera 8 marca.

Teatr Arlekin, Łódź:

Byczek Fernando – wg Munro Leafa, oprac. Irena Tuwim.
Reż. Stanisław Ochmański, scen. Maria Balcerek, muz. Stanisław Radwan.
Premiera 15 marca.

Olsztyński Teatr Lalek, Olsztyn:

Emigranci – Sławomir Mrożek.
Reż. Krzysztof Rościszewski, scen. Ewa Strebejko.
Premiera 7 marca.

Bracia Lwie Serce – Astrid Lindgren.

Reż. Krystyna Jakóbczyk, scen. Eva Farkašova, muz. Piotr Salaber.
Premiera 15 marca.

Opolski Teatr Lalki i Aktora, Opole:

Byczek Fernando – Munro Leaf.
Reż. Irena Jun, scen. Jan Polewka, muz. Andrzej Zarycki.
Premiera 16 marca.

Teatr Animacji, Poznań:

Wielka arfa – August Strinberg.
Adaptacja i reż. Piotr B. Jędrzejczak, scen. Maria Balcerek, muz. Włodzimierz Kiniorski, choreogr. Władysław Janicki.
Premiera 30 marca.

Teatr Lalek Rabcio, Rabka:

Szewe Kopyto i Kaczor Kwak
– Kornel Makuszyński.
Reż. Grzegorz Kwieciński, scen. Barbara Wójcik, muz. Bogdan Szczepański.
Premiera 29 marca.

Teatr Maska, Rzeszów:

Czar Pana Twardowskiego
– Maciej K. Tondera.
Reż. Maciej K. Tondera, scen. Elżbieta Oyrzanowska, muz. Jan z Lublina, Stanisław Moniuszko, Ludomir Różycki.
Premiera 27 marca.

Teatr Pleciuga, Szczecin:

Baśń o Roszpuncie
– Marek Maj wg braci Grimm.
Reż. Dariusz Kamiński, scen. Aleksander Maksymiak, muz. Janusz Stalmierski.
Premiera 1 marca.

Recenzje¹

Którędy do Czarodziejskiego Lasu

Żeby dojść do Czarodziejskiego Lasu, trzeba sforsować sześć żelaznych krat i sporo schodów. Na koniec, pod opieką Krasnala, trafia się do ciemnej sali. Jej wyłożony kocami środek otaczają tworzące czworobok niemal dwumetrowe ścianki, przykryte wojskową siatką maskującą z wplecionymi w nią liśćmi. Widzowie moszczą się na kocach wewnątrz czworoboku; wejście zostało już zasłonięte kocem. Jesteśmy na miejscu.

Czarodziejski Las mieści się w Kłodzkim Zakładzie Karnym. Spektakl *Przyjaciele z Czarodziejskiego Lasu* powstał tu dwa lata temu, scenariusz napisali więźniowie. To bajka, której nigdy nie usłyszeli – którą chcieliby usłyszeć – którą chcieliby opowiedzieć jakiemuś dziecku. Może swojemu. Bajka została zagrana dla ich własnych dzieci i dzieci strażników. Teraz przychodzą ją oglądać grupy przedszkolne i dzieci ze szkół podstawowych.

Bajka jest bardzo prosta – o zwierzętach, które, zagrożone działalnością człowieka, szukają rady u mądrej Sowy. Prościutka historia nabiera niespodziewanego uroku dzięki zaaranżowaniu przestrzeni – budowanie atmosfery zaczyna się jeszcze przed wejściem do sali, od stukania w duże dwuskrzydłowe drzwi. Potem ciasnym przejściem między ścianą a przesłonami, na których będzie grany spektakl, trzeba się przedostać do odsuniętego na chwilę koca – scena jest dookoła. Ten prosty chwyt wprowadza widza w sam środek bajkowego lasu; świat spektaklu otula go ze wszystkich stron. Grającym zaś umożliwia dynamizowanie gry, co znakomicie wykorzystują. Oparta na prostych dialogach akcja nie otwie-

ra zbyt szerokiej możliwości, ale trzeba przyznać, że aktorzy dobrze sobie radzą. Zwykle pacynki ze sklepu z zabawkami, o ciężkich głowach i mało plastycznym ciele, wypełniają się życiem. Każda postać ma wyrazisty charakter, budowany głosem albo charakterystycznym ruchem. Na szerokim, reliefowym planie gesty tworzą harmonijną, zgrabną całość: Ropuch podskubujący suche liście podczas przemowy Lwa, Zajączek droczący się z Misiem uzupełniają główny plan, nie zakłócając zarazem całości obrazu. Te relacje zwierzątek, narysowane z dużą starannością, zdradzają radość z grania i ujmują bezpretensjonalnym wdziękiem najprostszymi gestów – równoważąc zarazem nutę dydaktyzmu. Ustalone słowa tekstu co pewien czas zanikają, zastępowane własnymi – słychać to w łamiącym się z przejęcia rytmem wypowiedzi.

Dzieci klaszczą z zachwytem. Jedna z dziewczynek z dumą macha do swojego taty.

To spektakl tyleż dla dzieci, co i dla ojców. Bajki nieusłyszone, bajki nieopowiedziane zbierają się tutaj w kształt, który choć na chwilę przywraca porządek.

Magdalena Mijalska

Przyjaciele z Czarodziejskiego Lasu, Teatr Więzienny „Po drodze”, Zakład Karny w Kłodzku. Reżyseria Krzysztof Papis.

Jubileusz BTL-u

W dniach 22–22 czerwca jubileusz 50-lecia święcić będzie Białostocki Teatr Lalek.

Z tej okazji przygotowany jest m.in. spektakl *Spowiedź w drewnie* Jana Wilkowskiego w reż. Krzysztofa Raua, scen. Mikołaja Maleszy i z muz. Krzysztofa Dzierny (premiera 21 czerwca). Planowane są także prezentacje widowisk zaproszonych teatrów.

Z kolei jubileusze 25 lat pracy twórczej święcić będą (we wrześniu) aktorzy BTL-u: **Alicja Bach**, **Piotr Damulewicz** i **Andrzej Beya Zaborski**

Nowości wydawnicze

W serii *Lalkarze – materiały do biografii* (pod redakcją Marka Waszkiela) ukazały się dwa kolejne tomiki:

- **Anna Proszkowska**, oprac. Arkadiusz Klucznik. Cena 20,00 zł.
- **Monika Snarska-Kęcka**, oprac. Joanna Rogacka. Cena 20,00 zł.

Publikacje można nabywać w **Pracowni Dokumentacji Teatru Lalek** działającej przy Teatrze Arlekin w Łodzi (Elżbieta Siefertowska), tel./fax (042) 6336670, e-mail: arlekin@newmedia.pl

Teatry za granicą

- W styczniu **Teatr im. Andersena z Lublina** wzięły udział w Międzynarodowym Festiwalu Bożonarodzeniowym w Łucku na Ukrainie, gdzie zaprezentował *Wertep* Walerija Szewczenki w reż. Włodzimierza Fełenczaka, scen. Mikołaja Maleszy.
- W marcu **Teatr Andersena** wystąpi gościnnie w Wiedniu, gdzie dla dzieci ze szkoły przy ambasadzie Polskiej zagrał spektakl *Olbrzymy* Jerzego Bielunasa.
- W dniach 24–28 marca **Teatr Guliwer** w ramach występów gościnnych zaprezentuje w Grodnie (Białoruś) spektakl *Szawc Dratewka* M. Kownackiej w reż. Aliny Skiepmo-Gielniewskiej.
- 26 kwietnia **Opolski Teatr Lalki i Aktora** na festiwalu teatralnym w Koprivnicy (Czechy) pokaże spektakl *Biały statek* w reż. Aleksieja Leliawskiego.
- W dniach 5–8 maja **Teatr Lalki Tęcza ze Słupska** wystąpi gościnnie w Teatrze Lele w Wilnie z przedstawieniem *Nieznośne stoniątko* W. Klimczuka.
- W dniach 9–11 maja **Białostocki Teatr Lalek** weźmie udział w Festiwalu Teatrów Krajów Nadbałtyckich w Kownie ze sztuką *Niech żyje Punch!* w reż. Wojciecha Szlachowskiego i Włodzimierza Fełenczaka.
- W maju **Teatr Baj Pomorski z Torunia** na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Dziecięcych w Sibieniku (Chorwacja) pokaże przedstawienia *Pierścień i róża* w reż. Janusza Ryla-Krystianowskiego oraz *Lear* w reż. Aleksieja Leliawskiego.
- W dniach 25–30 maja **Teatr Lalki i Aktora** w Łomży wystąpi na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym w Suboticy z przedstawieniem *Sklep z zabawkami* A. Popescu w reż. Jarosława Antoniuka.

Festiwale

9-13 kwietnia	Ogólnopolski Przegląd Teatrów Małych Form „Kontrapunkt 2003” w Szczecinie
9-14 kwietnia	I Festiwal „Na ziarnku grochu” - Świat baśni Andersena w Krakowie
26-30 kwietnia	III Międzynarodowy Festiwal Solistów Lalkarzy w Łodzi
26 maja - 1 czerwca	II Festiwal Teatrów Lalek „Katowice-Dzieciom”
29 maja - 1 czerwca	35 Ogólnopolskie Spotkania Lalkarzy w Puławach
11-13 czerwca	Festiwal Teatru w Walizce w Łomży

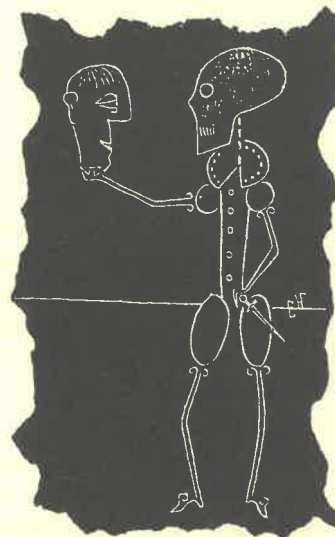
Elektroniczna baza danych

Wiceprzewodniczący POLUNIMA Arkadiusz Klucznik tworzy elektroniczną bazę danych indywidualnych i zbiorowych członków, co zapewni nam najszybszy i najtańszy kontakt. Prosimy zatem o nadsyłanie następujących danych: imię, nazwisko, adres, nr telefonu, e-mail na adres: a.klucznik@wp.pl

Jubileusz Edmunda Wojnarowskiego

W marcu jubileusz 50-lecia pracy twórczej obchodzi Edmund Wojnarowski – poeta, publicysta, twórca radiowy, reżyser i autor sztuk teatralnych.

Jest jednym z niewielu autorów piszących z myślą o teatrze lalek. Do najbardziej znanych sztuk E. Wojnarowskiego należą: *Przypowieść o Jasiu, który szukał ośła*, *Nowe szaty królika*, *Piernikomachia*, *Ondraszku Ondraszku*, *Bajkopeja* i jasełka *Biegnijcie do szopki*. Szczególnym powodzeniem cieszy się jego *Ballada o bochenku chleba*, aż 17 razy wystawiana na scenach profesjonalnych i amatorskich teatrów. Aktualnie sztuki E. Wojnarowskiego znajdują się w repertuarze teatrów lalkowych w Katowicach, Rzeszowie i Wałbrzychu, a inscenizację *Ballady o bochenku chleba* w tłumaczeniu na ukraiński przygotowuje teatr w Równem).

Roztargniony Hamlet
rys. E. Wojnarowski, 1958

Edmund Wojnarowski jest także autorem powieści, monodramów, esejów (m.in. *Traktatu o krasnoludkach*) oraz *Animalków* – prozy teatralnej, drukowanej także w „Animatorze”. Bogata jest jego twórczość radiowa – od 1995 r. aż do roku minionego na antenie Radia Katowice w każde niemal przedpołudnie niedzielne wygłaszał swoje *Rozważania na oklepany temat*.

W *Encyklopedii Satyry Polskiej* Eryka Lipińskiego przeczytać można, że Edmund Wojnarowski zajmował się również rysunkiem satyrycznym. Rysował dużo w katowickim „Kocyn-drze”. I właśnie swoim rysunkiem zadebiutował w tygodniku satyrycznym „Szpilki”.

Było to przed 50 laty.

rys. E. Wojnarowski, 1958

PREMIERY • PREMIERY • PREMIERY

Teatr Baj Pomorski, Toruń:
Pchła Szachrajka – Jan Brzechwa.
Reż. i scen. Aleksandra Onyszczyk,
oprac. muz. Jacek Pietruski.
Premiera 2 marca.

Księżniczka na ziarnku grochu
– Jan Brzechwa.
Reż. Czesław Sieńko,
scen. Anna Adamaszek,
muz. Robert Łuczak.
Premiera 9 marca.

Teatr Lalki i Aktora, Wałbrzych:
Kowal, pieniądze i gwiazdy
– Jerzy Szaniawski.
Adaptacja i reżyseria Bogusław Kierc,
scen. Danuta Kierc,
muz. Jacek Wierzchowski.
Premiera 27 marca.

Teatr Guliwer, Warszawa:
Faust. Genowefa. Don Juan czyli
opowieści wędrownych lalkarzy.
Reż. Petr Nosalek,
scen. Eva Farkašova,
muz. Pavel Helebrand.
Premiera 2 marca.

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:
Rudy Dżil i jego pies
– John R.R. Tolkien, adaptacja Beata
Pejcz, Aleksander Maksymiak.
Reż. i scen. Aleksander Maksymiak,
muz. Zbigniew Karnecki.
Premiera 16 marca.

w kwietniu

**Teatr Lalki i Aktora Ateneum,
Katowice:**
Ferdynand Wspaniały
– Ludwik Jerzy Kern.
Reż. Marek Wit, scen. Tomas Volkmer,
muz. Pavel Helebrand.

Teatr Groteska, Kraków:
Król Jeleń – Carlo Gozzi.
Adaptacja i reż. Wojciech Olejnik,
scen. Piotr Krochmański,
muz. Marek Żurawski.
Premiera 6 kwietnia.

Teatr im. H.Ch. Andersena, Lublin:
Bociek i strach na wróble
– Libusza Lopejska.
Reż. Ewa Piotrowska, scen. Zuzana
Hlavinova, muz. Robert Mankovecky.
Premiera 26 kwietnia.

Teatr Baj, Warszawa:
Pinokio – wg Carla Collodiego.
Adaptacja i reż. Aneta Płuszka,
scen. Joanna Burakowska,
muz. Jakub Grzegorek.
Premiera 24 kwietnia.

Teatr Guliwer, Warszawa:
Bajka o trzech świnkach – Lora Li.
Reż. i oprac. muz. Oleg Żugzda,
scen. Larisa Mikina.
Premiera 26 kwietnia.

w maju

Teatr Lalek Baniałuka, Bielsko-Biała:
Pchła Szachrajka – Jan Brzechwa.
Adaptacja i reż. Piotr Tomaszuk,
scen. Eva Farkašova,
muz. Krzysztof Maciejowski.
choreogr. Władysław Janicki.
Premiera 17 maja.

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:
Tymoteusz wśród ptaków
– Jan Wilkowski.
Reż. Adam Kwapisz,
scen. Daniel Szymański,
muz. Włodzimierz Szomański.
Premiera 10 maja.

Teatr Lalki i Aktora, Łomża:
Opowieść o Lejzorku Rojtszu
– Ilia Erenburg.
Adaptacja, reż. teksty piosene
Jarosław Antoniuk,
scen. Przemysław Karwowski
muz. Bogdan Szczepański.
Premiera 2 maja.

Teatr Arlekin, Łódź:
Czerwony Kapturek
– Waldemar Wolański.
Reż. Waldemar Wolański,
scen. Joanna Hrk,
muz. Bogdan Dowłasz,
choreogr. Kazimierz Knol.
Premiera 31 maja.

Opolski Teatr Lalki i Aktora, Opole:
*Jak Matolusz poszedł szukać
olbrzymia* – Tankred Dorst.
Reż. Krystian Kobyłka,
scen. Jan Zavorsky, Eva Farkašova,
muz. Marcin Mirowski.
Premiera 24 maja.

Teatr Animacji, Poznań:
Pipi Langstrum – Astrid Lindgren.
Adaptacja i reż. Lech Chojnacki,
scen. Dariusz Panas,
muz. Robert Łuczak.
Premiera 18 maja.

Teatr Pleciuga, Szczecin:
(Nie)śpiąca królewna – Beata Pejcz.
Reż. Beata Pejcz,
scen. Paweł Pawlak,
scen. Jan Wilczyński.
Premiera 25 maja.

Teatr Lalki i Aktora, Wałbrzych:
Inspektor Psina – Pierre Gripari.
Reż. Gilles Renard,
scen. Katarzyna Banucha.

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:
Sto jeden dalmatyńczyków
– Dodie Smith.
Adapt. reż. Jerzy Bielunas, kostiumy,
maski Elżbieta Terlikowska,
dekoracje Jerzy Bielunas,
Aleksander Maksymiak,
muz. Tomasz Łuc.
Premiera 18 maja.

Faust. Genowefa. Don Juan – proj. Eva Farkašova

Moje małe uniwersum

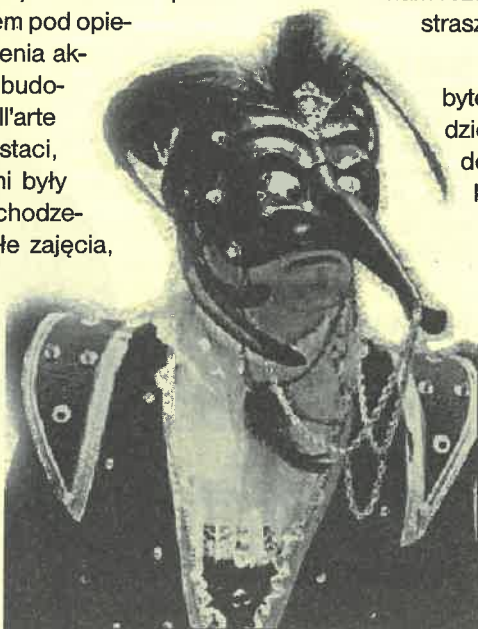
W sierpniu ub. roku uczestniczyłam w warsztatach teatralnych zorganizowanych w Wenecji przez Centro di Formazione Teatrale Inscena poświęconym komedii dell'arte. Były one dla mnie swoistym, podwójnym „małym uniwersum”. Z jednej strony było to połączenie tradycji sztuki improwizacji ze współczesną tematyką, z drugiej zaś okazja do próby odnalezienia w sobie dwóch rodzajów ekspresji aktorskiej. Tej emocjonalnej, opartej na sprawności warsztatowej i określanej przez Eugenio Barbę mianem „północnej”, oraz tej bardziej ekspresyjnej, z wieloma elementami improwizacji, czyli „południowej”. Warsztaty niezmiernie wzbogaciły moje skromne doświadczenia aktorskie, jednak najważniejsza była prosta, dziecięca radość z robienia teatru, z bycia na scenie i konwersacji z publicznością. To było najpiękniejsze, czyli najlepsze.

Już w pierwszej rozmowie Adriano Jurissevich – dyrektor warsztatów komedii improwizowanej – podkreślił niemożność istnienia szkoły komedii dell'arte, ze względu na wyjątkową formę aktorstwa w tego rodzaju teatrze. Jego słowa uświadomiły mi specyficzny charakter owej sztuki, charakter teatru ulicznego, wędrownego, w którym tajniki gry aktorskiej przekazywane były drogą ustną z pokolenia na pokolenie, a elementy improwizacji pielęgnowane i dopracowywane przez kolejnych członków rodziny. W komedii dell'arte zmieniała się natomiast tematyka spektakli – wraz ze zmianą upodobań publiczności.

Komedie dell'arte można określić jako „tradycję zbieraną”, poprzetykaną aktualnymi tematami; sztukę posiadającą swego własnego ducha. Warsztaty, w których uczestniczyłam, były bezspornym dowodem prawdziwości tego stwierdzenia.

Nasza praca zmierzała w dwóch kierunkach.

Pierwszy z nich to improwizacje prowadzone przez Adriano Jurissevicha oraz praca z głosem pod opieką Renato Gatto – podstawowe ćwiczenia aktorskie i wokalne przygotowujące do budowania postaci typowych dla komedii dell'arte (Pantalone, Dottore, Arlekin etc.). Postaci, których cechami charakterystycznymi były i są: odpowiedni sposób mówienia, chodzenia, postawa i rytm. A także pozostałe zajęcia, czyli taniec renesansowy, szermierka i akrobacje, dzięki którym poznałam elementy XVI-wiecznego teatru ulicznego.

Drugi aspekt warsztatów polegał na stosowaniu we wszystkim, co tworzyliśmy tematów współczesnych, interesujących nas – ludzi żyjących obecnie. Rezultatem miesięcznej pracy i próby uchwycenia ducha komedii dell'arte, czyli nadania jej świeżości i uaktualnienia tego co tradycyjne, były przygotowane przez nas canovaccia. Canovaccia, czyli spektakle uliczne w stylu komedii improwizowanej, tworzone na bazie XVI-wiecznych scenariuszy. Typowym i tradycyjnym postaciom komedii dell'arte nadaliśmy współczesne cechy osobowościowe. Tak więc w naszych canovacciach pojawił się m.in. maniak telewizyjny, który poprzez nałogowe oglądanie filmów przygodowych uwierzył, że jest dzielnym Kapitano oraz dwie siostry walczące o tego samego mężczyznę.

Nasze spektakle zostały przez publiczność bardzo ciepło przyjęte, a ich niewątpliwą zaletą były aktualne tematy, pobudzające emocje widzów, których udawało się nam rozśmieszyć, wzruszyć, a czasem nawet przestraszyć.

Pod koniec warsztatów, bogatsza o zdobyte doświadczenia, mogłam sobie odpowiedzieć na zadawane wcześniej pytanie: co jest dobre – stare czy nowe? tradycja czy poszukiwanie nowości? Zgadzałam się więc ze zdaniem Petera Brooka o konieczności odnalezienia uniwersum, czyli łączenia tradycji z tym, co nowe, i o konieczności bliskiego kontaktu aktorów z widownią

Renata Piotrowska